

Chronologie

1. De voorbereiding: agitatie tegen de Eenheidswet

27 september 1960.

Eerste minister Eyskens kondigt de grote lijnen van de Eenheidswet aan.

8 oktober.

De eerste protestactie komt uit Vlaanderen: de socialistische, christelijke en liberale vakbonden van het gemeentepersoneel in Antwerpen houden een gemeenschappelijke betoging.

20 oktober.

De start van 'Operatie Waarheid' met een meeting in Namen. Deze campagne van meetings over de structuurhervormingen wordt gevoerd door de Socialistische Gemeenschappelijke Actie (SGA), vooral in Wallonië. De SGA bundelt de partij, de vakbond, de mutualiteit, de coöperatieven,...

8 november.

Het Bureau van het ABVV stelt vast dat een gelijklopende nationale actie moeilijk is, en laat de verantwoordelijkheid voor de mobilisatie aan de gewestelijke afdelingen.

17 november.

De Waalse gewesten van het ABVV beslissen op een bijeenkomst in Charleroi hun actie tegen de Eenheidswet onderling te coördineren, en richten daartoe een « Coördinatiecomité » van de Waalse gewestelijke afdelingen van het ABVV op (CCRW).

21 november.

Twee uren-staking in Luik. 50.000 stakers.

5 december.

De Gemeente- en Provinciale Diensten van de ACOD (Openbare diensten aangesloten bij de socialistische vakbond ABVV) kondigen een algemene staking 'tot de finish' aan vanaf de eerste dag van de bespreking van de Eenheidswet in het parlement. ACOD Onderwijs neemt een gelijkaardig standpunt in.

6 december.

Het Bureau van het ABVV beslist het Uitgebreid Nationaal Comité (UNC) bijeen te roepen om meer lijn in de actie te brengen.

12 december.

De ACOD beslist actie te voeren tegen de Eenheidswet zodra de bespreking in het parlement begint, met alle middelen, staking inbegrepen.

14 december.

24-urenstaking in Luik en Henegouwen. 140.000 stakers. 50.000 betogers in Luik.

16 december.

Het UNC van het ABVV verwerpt met een kleine meerderheid de motie-Renard, die zich « in principe » uitspreekt voor een algemene staking en een mobilisatieplan formuleert met een algemene 24-urenstaking in de eerste helft van januari 1961. Dore Smets (Algemene Centrale) haalt een meerderheid voor zijn motie die zich beperkt tot het voorstellen van een nationale strijd-dag.

18 december.

Het BSP-congres eist verkiezingen.

2. De spontane uitbarsting van de staking, en de snelle uitbreiding in Wallonië.

Eerste week

20 december.

Opening parlementaire besprekingen Eenheidswet. Massale respons van het gemeente- en provinciepersoneel op de staking-soproep van de ACOD in gans het land. In Antwerpen steun van de christelijke CCOD. De staking verlamt er ook de Antwerpse haven, eigendom van de gemeente. Spontane stakingsgolf in de Waalse staal- en metaalnijverheid. Spontane spoorstakingen in Wallonië.

21 december.

Spontane uitbreiding van de stakingsgolf in Wallonië (mijnen, tram, gas en electriciteit,...). ABVV-metaal in Luik, Charleroi en Centrum roept op tot algemene staking. ACOD-spoor kondigt de algemene staking af voor 22 december.

22 december.

ACOD (alle sectoren) en de Mijnwerkerscentrale van het ABVV roepen nationaal de algemene staking uit. Het Bureau van het ABVV volgt niet en beslist het over te laten aan de gewestelijke afdelingen. Zeven Waalse gewesten roepen daarop op tot de algemene staking. De christelijke CCOD in Antwerpen roept echter op tot werkhervatting.

23 december.

De staking is algemeen in Wallonië, en wordt in handen genomen door het Waals « Coördinatiecomité ». In Vlaanderen beperkt ze zich grotendeels tot het overheids-personeel. Het ACV verzet zich tegen de staking, en stuurt aan op onderhandelingen om de Eenheidswet te amenderen. Kardinaal Van Roey veroordeelt de staking. De stakers van ACEC, een groot metaal-bedrijf in Charleroi, eisen een « mars op Brussel », actiemiddel dat reeds aangewend was tijdens de koningskwestie en de schoolstrijd.

24 december.

De staking breidt verder uit, maar aan een trager ritme. Ontploffing van het repressie-apparaat, waarvan het gewelddadig optreden in de volgende dagen zal toenemen. Media-offensief tegen de stakers.

25 december.

Kerstmis valt in 1960 op een zondag.

Tweede week

26 december.

Verscheidene ACV-centrales roepen hun leden op aan het werk te blijven.

Chronologie

3. Het hoogtepunt: massaconcentraties in Wallonië, uitbreiding van de staking in Vlaanderen.

27 december.

Indrukwekkende massabetogingen in Brussel en Wallonië. Uitbreiding van de staking in Vlaanderen. Het ACV kant zich definitief tegen de staking.

28 december.

Opnieuw verschillende massabetogingen in Brussel en Wallonië. Massabetoging met gewelddadige incidenten in Gent. Het ABVV-Antwerpen roept de algemene staking uit: Bell, Cockerill, ..., vallen stil.

29 december.

De staking breidt verder uit in Vlaanderen (Brugge, Aalst, Ronse). Betogingen in gans het land. 30.000 betogers in Antwerpen. Renard dreigt met 'l'abandon total de l'outil'.

30 december.

Kwantitatief hoogtepunt van de staking. Vier nieuwe Vlaamse ABVV-gewesten kondigen de algemene staking af. Massabetogingen in gans het land. Straatgevechten. Eén dode.

31 december.

De Metaalbewerkeren van het ABVV kondigen de algemene staking af voor 3 januari. De staking verlamt het land, omdat zij niet alleen Wallonië, maar ook de economische zenuwpunten in de grote Vlaamse steden treft. Maar zij is nog steeds niet algemeen, omdat de leiding van het ACV, dat in Vlaanderen de meerderheid vormt, erin slaagt zich te blijven verzetten tegen de staking, en omdat de rechterzijde van het ABVV (Major-Smets), die vooral steunt op de Vlaamse gewesten, weigert een nationaal eenmakend ordewoord te geven.

1 januari.

Nieuwjaarsdag valt op een zondag.

4. De Waalse terugplooi van André Renard.

Derde week

2 januari.

Waalse actiedag. Het Coördinatiecomité verklaart dat het probleem van de structuurhervormingen gesteld is, 'omdat alleen die de economische expansie en de welvaart kunnen waarborgen voor Wallonië, in het kader van herziene politieke structuren van het land': federalisme om in Wallonië de structuurhervormingen te kunnen doorvoeren. Het ABVV van Charleroi, en meer bepaald de Metaalcentrale, is het met deze federalistische koers niet eens, omdat zij vreest voor de eenheid van het ABVV. Daarom bevestigt het Coördinatiecomité tegelijk dat het doel van de staking de intrekking van de Eenheidswet blijft.

3 januari.

Massaconcentraties in gans het land. André Renard verwerpt het ordewoord van de 'mars op Brussel', dat tegenover de ongelijke ontwikkeling de beweging een eenmakend en geconcentreerd doel had kunnen geven. Als bliksemaffleider zwaait hij met de dreiging van 'l'abandon total de l'outil', een ordewoord dat hij nooit ernstig overwoog in de praktijk te brengen. Hij lanceert een Waals federalistisch programma van 'structuurhervormingen'. De Waalse socialistische verkozenen komen -voor het eerst in de geschiedenis van de partij -afzonderlijk bijeen en stellen het probleem van de herziening van de Belgische unitaire staatsstructuur. Er zullen nog verschillende initiatieven in die zin volgen.

4 januari.

Geruchten over een toekomstige socialistische regeringsdeelname.

5 januari.

Het ABVV meldt gedeeltelijke werkhervattingen in Vlaanderen en Brussel.

6 januari.

Massaconcentratie in Luik. Vernieling van het Guilleminsstation. In de komende dagen zullen de straatgevechten en sabotage-daden elkaar opvolgen.

5. De staking brokkelt af.

Vierde week

11 januari.

Een begin van werkhervatting. Het Waalse Coördinatiecomité vraagt het collectief ontslag uit het parlement van alle socialistische parlementsleden, om zo verkiezingen af te dwingen. De BSP zal dit weigeren.

13 januari.

Stemming van de eenheidswet. De BSP roept opnieuw op tot verkiezingen.

Vijfde week

16 januari.

De staking is nu beperkt tot de belangrijkste Waalse industriële centra. Er valt een tweede dode, Jo Woussem.

19 januari.

De regeringspartijen beslissen naar verkiezingen te gaan.

20 januari.

200.000 mensen wonen de begrafenis van Jo Woussem bij.

21-22 januari.

Het Coördinatiecomité beslist de staking « op te schorten » vanaf maandag 23 januari.

23 januari.

Na vijf weken staking gaan ook de metaalarbeiders van Luik en Charleroi weer aan het werk.